

VLAK č. 5612

(Na motívy skutočnej udalosti)

Ludia nás nemajú radi. Ved', ani sa im nečudujem. Každá z nás je iná. Jedna je dobrá, druhá zlá, ďalšia zákerná, iná tragická, spravodlivá či milosrdná. Akýkoľvek prívlastok vám príde na um – také sme. Čoskoro to zistíte aj sami.

Pamätám si mnoho príbehov, ale len pár z nich mi utkvelo v pamäti. Ten, ktorý vám rozpoviem, sa začal v stredu 29. júla 1942 v Kral'ovanoch.

„Už ide, už ide! Oravka!“ kričal chlapček na celé nástupište. Pre všetky deti je to krajšie ako televízna rozprávka. „Pod' sem,“ schytila ho mamička za ruku. „Kde máš brata? Už pôjdeme.“ Vlak sa pomaly približoval ku stanici, dva razy zatrúbil a zastal. Kútiky úst sa mi jemne nadvihli.

Krátko pred siedmou večer sme nastupovali do vlaku. Držala som sa v tesnom závese malých detí, ktoré poskakovali a súťažili, ktoré vyskočí vyššie. Pripomenulo mi to život. Život, ktorý som nikdy nemala.

Vlak bol plný. Musela som sa prejsť dva-tri razy, kým som si našla miesto. Nevadilo mi to. Rada sa len tak prechádzam a pozorujem ľudí.

Michal Kucka si ako vždy čítal noviny. Vôkol neho behali dievčatká Gabika a Ester, dcéry doktora Jurkoviča z Bratislavy. Trhali ho za dlhý pánsky kabát kričiac: „Ujo, ujo, čo tam píšu?“ Úradník im s hlbokým tónom hodným vzdelanca vysvetľoval jednu politickú udalosť za druhou. Len o kúsok ďalej si gymnazistka Marta vyznávala lásku s mládencom a pani učiteľka Gizela, usadená celkom v rohu, tento výjav pozorovala krútiac hlavou. Bolo to ako divadlo a ja som bola režisérom.

Vedela som, že už je čas. Prešla som strednou uličkou, míňajúc žiaka Antona v oduševnenom rozhovore so zázrivským farárom Suroviakom. „Nie, nie, chlapče. Boh ťa stále vidí!“ nadvihol si okuliare. Vidí, povedala som si v duchu. To je pravda. Hoci, skôr ako Boh, je to Otec. Ostala by som na kus debaty, ale moje miesto bolo inde.

Koľko ľudí, toľko povolaní, toľko príbehov, životov a ja medzi nimi. Predrala som sa až na úplný začiatok vlaku. Snažila som sa zachytiť každý jeden úsmev, každý jeden smiech v kabínke, po ktorom som často tak zúfalo túžila. „No, čo povieš, Ignác, na túto mašinku?“ opýtal sa železničiar Ján Krúpa rušňovodiča. „Hm, dobrá mašina... Iba našinci vedia takú vyrobiť, to mi ver!“ tľapkal Ignác po stroji. „Pravdu hovoríš. Však je tak, drahá?“ prisvedčil starší pán a obrátil sa na manželku, ktorá dovtedy ticho sedela v rohu. „Som rád, že si môžem pozrieť celú trať. Ved' ako úpravca trate by som ju mal poznať, či nie?“ zasmial sa Ján. „Len kukaj, kukaj...“ zakontroval Ignác.

Každým nádychom som do seba nasávala tú chvíľu. Chvíľu, keď všetci boli šťastní. Čoskoro sa to však malo zmeniť.

V ten večer mal osobný vlak križovať dva diely nákladného. Nestalo sa tak.

„Čochvíľa sme doma,“ obrátil sa rušňovodič na pani Krupovú, „Malý Bysterec máme za sebou, už len Veľký a sme v Kubíne.“ Pani sa iba pousmiala. Akoby tušila, čo sa stane. Niektorí ľudia to vycítia. Nevieť ako, neviem prečo. Ale je to tak. Videla som to na nej.

„A čo tamten vlak?“ opýtala sa, neisto ukazujúc prstom pred seba. Rušňovodič sa na chvíľu zahľadel do zákruty a jastril zrak. „Preboha, chyt'ťe sa!“ V rýchlosti odstrčil starého pána a zaradil spiatocku. Niekoľkokrát zapískal. „Nie, nie, nie...“ zastonal.

Čas sa spomalil. Mohla som sa prechádzať a modliť sa za poslednú sekundu každého jedného cestujúceho. Ešte poslednýkrát ich pohľadiť po tvári. Počula som ston, vzlyky a prosby tých, čo vlak zbadali. Videla som mamičku, ako v zúfalej nádeji vyhadzuje jedno zo svojich detí cez okno von a druhé tuho objíma. Videla som, ako cestujúci so strachom utekajú čo najväčšími dozadu. Ľudia strachu, ľudia života, ľudia smrti.

Keď príde môj čas, sekunda sa mení na minúty, minúta na hodiny, hodiny na celú večnosť. V ten večer som objala 14 ľudí. Niektorí ma nechceli, iní sa usmiali, ďalší sa báli. Smrť každého je zrkadlom života.

Pamätám si mnoho príbehov, ale len pár z nich mi utkvelo v pamäti. Príbeh vlaku č. 5612 je jedným z nich.

*V nasledujúce ráno sa v novinách Gardista objavila takáto správa: **Najväčšie nešťastie, aké kedy Orava zažila.** Veľké železničné nešťastie, ktoré sa stalo v stredu večer 31. júla 1942 pri dolnom Kubíne. Presne o 19:05 sa medzi obcami Veľký a Malý Bysterec zrazili motorový vlak č. 5612 s nákladným vlakom č. 5689. Vlakvedúci motorového vlaku však na rozkaz výpravcu v Kraľovanoch pravdepodobne zabudol a pustil vlak na trať. Podľa policajného hlásenia zahynulo 14 ľudí a 28 sa zranilo.*